

УДК 339.92:005.934

ЗУБКО Тетяна,

к. е. н., доцент кафедри економіки та фінансів підприємства
Київського національного торговельно-економічного університету

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Розглянуто сутність економічної безпеки підприємництва і методи оцінки її рівня. Використано методичний підхід щодо оцінки рівня економічної безпеки підприємництва з урахуванням впливу міжнародного співробітництва. Обґрунтовано пропозицію долучити до методики оцінки рівня економічної безпеки підприємства ще три індикатори, які відображають інтеграцію в міжнародну співпрацю.

Ключові слова: міжнародне співробітництво, економічна безпека, підприємництво, підприємства, індикатори, фактори.

Зубко Т. Международное сотрудничество и экономическая безопасность предпринимательства. Рассмотрены сущность экономической безопасности предпринимательства и методы оценки ее уровня. Использовано методический подход к оценке уровня экономической безопасности предпринимательства с учетом влияния международного сотрудничества. Обоснованно предложение включить в методику оценки уровня экономической безопасности предпринимательства еще три индикатора, отражающие интеграцию в международное сотрудничество.

Ключевые слова: международное сотрудничество, экономическая безопасность, предпринимательство, предприятия, индикаторы, факторы.

Постановка проблеми. Наразі більшість підприємств працюють в умовах невизначеності та непередбачуваності, особливо у 2014–2017 рр. через терористичні акти, російську військову агресію до України і незаконну анексію Криму. Нестабільна політична та соціально-економічна ситуація в країні посилюють ступінь ризику прийняття рішень і функціонування підприємств загалом.

В сучасних умовах економічна безпека країни набуває першочергового значення, оскільки вона дає орієнтири для прийняття основних соціально-економічних рішень. Економічна безпека держави відображається на діяльності вітчизняних підприємств, які постійно знаходяться під впливом великої кількості загроз, дія яких призводить до значних втрат і збитків. В таких умовах все більшу увагу приділяють дослідженням основних факторів впливу та шляхів забезпечення економічної безпеки підприємництва в країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічна безпека підприємництва – одна з актуальних тем дискусій сьогодення. Серед авторів, що займаються проблемами економічної безпеки саме підприємництва на макрорівні, такі: І. Г. Бабець, О. В. Барановський, Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук, З. С. Варналій, О. В. Панасюк, О. І. Кондратюк, Д. С. Покришка, Т. А. Тищук та ін. [1–6].

Серед проблем забезпечення економічної безпеки підприємництва можна назвати відсутність загальноприйнятої методики комплексної оцінки економічної безпеки підприємництва та впливу на неї саме міжнародної складової.

В міжнародному співробітництві чільне місце займають торговельні зв'язки з Європейським Союзом. Відносини з ЄС набувають для України особливого значення при визначенні власних перспектив і резервів для підвищення рівня міжнародних торговельних контактів та конкурентоздатності вітчизняної економіки на світовому ринку. Дослідження проблем інтеграції, розкриття структури інтеграційних процесів, перспектив розвитку вітчизняної економіки в умовах посилення зовнішньоекономічних зв'язків є предметом дослідження вітчизняних фахівців. Серед останніх слід виокремити наукові праці О. В. Баженової, Л. М. Побоченко, К. Д. Любарцевої, С. В. Щербини, О. О. Чорної, К. І. Старікова, К. С. Зеленської [7–10].

Мало вивченим залишилося питання впливу на рівень економічної безпеки підприємництва факторів міжнародного співробітництва як важливого чинника.

Метою статті є дослідження міжнародного співробітництва України як фактора впливу на рівень економічної безпеки підприємництва нашої країни.

Матеріали та методи. Інформаційна база дослідження ґрунтується на матеріалах Державної служби статистики України [11]. Для визначення індикаторів системи оцінки економічної безпеки підприємництва використано методи теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу, системного підходу.

Результати дослідження. Поняття «економічна безпека» є відносно новим в українському лексиконі, хоча воно досить поширене та давно використовується у практичній діяльності на Заході. Економічна безпека – це сукупність умов і факторів, що забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість, здатність до постійного відновлення і самовдосконалення, здатність економіки забезпечувати ефективно задоволення суспільних потреб на національному і міжнародному рівнях. Суб'єктами економічної безпеки виступають держава та її інститути (міністерства, відомства, податкові й митні органи, біржі, фонди та страхові компанії), а також підприємства, установи й організації державного та приватного сектора економіки.

«Економічна безпека підприємництва є одним з необхідних принципів підтримки стійкості економічного і соціального становища,

підвищення обороноздатності, виключення можливостей виникнення соціальних, трудових, міжнаціональних та інших конфліктів, які загрожують безпеці держави» [12].

Економічна безпека підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки – важлива компонента національної безпеки країни. Захищеність економічних інтересів підприємств забезпечує їх стале функціонування та розвиток, сприяє економічному зростанню, формуванню конкурентного середовища та передумов інвестиційної активності.

За дослідженнями вчених [1–4, 10, 12–14] при оцінці рівня економічної безпеки підприємництва на макrorівні використовують наступні методи дослідження:

- моніторинг соціально-економічних показників передбачає аналіз показників ділової активності населення, ставлення до підприємницької діяльності, розвитку підприємства;
- метод експертної оцінки, який включає з'ясування якісних характеристик рівня економічної безпеки, коефіцієнтів вагомості показників, формування рейтингу країн за рівнем економічної безпеки бізнесу;
- метод аналізу й обробки сценаріїв;
- метод оптимізації;
- теоретико-ігровий метод;
- багатовимірний статистичний аналіз;
- метод використання теорії штучних нейронних мереж.

Останні п'ять зазначених методів можна виділити в окрему групу. Вони застосовуються з використанням теорії ймовірності, тобто є стохастичними.

Проблема забезпечення економічної безпеки підприємництва набуває актуальності в умовах критичного зростання рівня ризику ведення бізнесу. Але світова практика має позитивний досвід в цій сфері, який потрібен для розвитку системи безпеки вітчизняних підприємств і безпеки національної економіки на загал.

Цікавою та найбільш деталізованою є система оцінки рівня економічної безпеки підприємництва, яка розроблена відомим представником львівської школи науковців професором Т. Г. Васильцевим [15]. В *табл. 1* наведено частину системи індикаторів економічної безпеки підприємництва, які залежать від міжнародної, інвестиційної та інноваційної діяльності підприємництва України.

Розглядаючи цю систему, можна виділити такі фактори впливу на стан підприємництва в Україні:

- зміни обсягів експорту та імпорту;
- обсяги інвестицій в Україну;
- стан інноваційності країни;
- стан сектора малого та середнього підприємництва.

Соціально-економічні зміни в Україні зумовлюють необхідність розробки ефективної стратегії розвитку держави, що вимагає цілісного

аналізу всіх сфер економіки, насамперед зовнішньої торгівлі. Європейський Союз є основним торговельним та економічним партнером України. Глобалізація сприяє активному залученню країни до європейських інтеграційних процесів. Як невід’ємна частина Європи, Україна об’єктивно орієнтується на наявну в провідних європейських країнах модель соціально-економічних відносин та забезпечення належного добробуту своїх громадян [8].

Таблиця 1

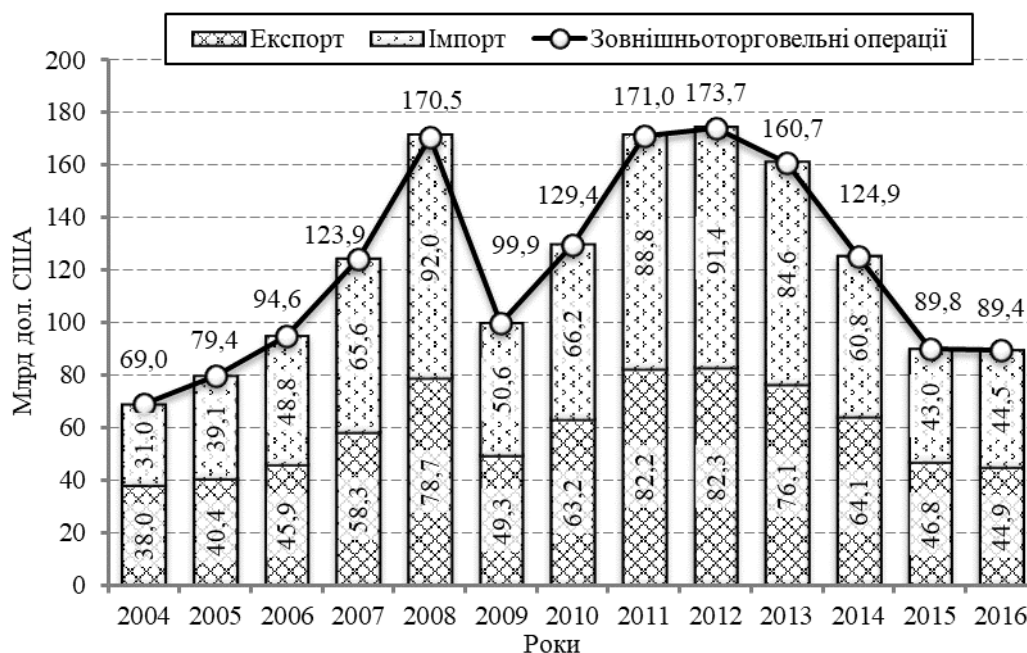
Основні індикатори економічної безпеки підприємництва та їх порогові значення [15, с. 93–94]

Індикатор	Тип індикатора	Порогове значення	
		Нижня межа	Верхня межа
Зовнішньоекономічний складник			
Коефіцієнт покриття імпорту експортом (відношення між обсягами експорту та імпорту), рази	стимулятор	1	3
Коефіцієнт відношення темпів зростання експорту до темпів зростання імпорту, %	стимулятор	100	150
Тривалість експортних операцій, дні	дестимулятор	28	10
Відношення обсягу експорту до ВВП, %	стимулятор	10	60
Відношення обсягу імпорту до ВВП, %	дестимулятор	60	10
Інвестиційний складник			
Індекс захищеності інтересів інвесторів	стимулятор	1	4,5
Рівень зносу основних засобів, %	дестимулятор	70	10
Відношення обсягу інвестицій до вартості основних фондів, %	стимулятор	1	16
Відношення чистого приросту прямих іноземних інвестицій до ВВП, %	стимулятор	1	15
Науково-технологічний складник			
Витрати на інноваційний розвиток до ВВП, питома вага нових видів продукції (послуг), %	стимулятор	1	50
Частка підприємств, які впроваджують інновації, %	стимулятор	30	100
Коефіцієнт винахідницької активності (кількість отриманих охоронних документів на 1 млн осіб)	стимулятор	200	800
Темпи збільшення кількості інноваційно активних підприємств, %	стимулятор	100	150
Кількість випадків незаконного використання права власності	дестимулятор	5	0

Дані стосовно зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з країнами світу у 2004–2016 рр. подані на *рис. 1*.

Зовнішню торгівлю товарами у 2016 р. Україна здійснювала з партнерами 226 країн світу. Експортували товари 15,6 тис. підприємств до 198 країн, імпортували 24,9 тис. – із 207. Експорт послуг у 2016 р. становив 9,9 млрд дол. США, що на 1,3 % більше обсягу 2015 р. та на 14,3 % менше обсягу 2014 р. Імпорт послуг сягнув 5,3 млрд дол. США,

що відповідно на 3,6 % та на 16,4 % менше минулих років. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі послугами становило 4,6 млрд дол. США (у 2014 р. також позитивне – 5,1 млрд дол. США) [11].

Рис. 1. Динаміка зовнішньої торгівлі товарами та послугами України у 2004–2016 рр. [11]

Обсяг експорту збільшився з 37,97 млрд дол. США у 2004 р. до 78,7 млрд дол. США у 2008 р., фактично в 2,1 раза, обсяг імпорту зріс з 31 млрд дол. США до 92 млрд дол. США, тобто у 3 рази.

Криза 2008 р. також позначилась на обсягах міжнародного співробітництва, коли відбулося суттєве зменшення імпорту та експорту, зокрема в 2009 р. майже в 2 рази порівняно з показниками попереднього року.

Певна стабілізація фінансової кризи привела до поступового росту 2009–2012 рр. Обсяг зовнішньоторговельного обороту в 2012 р. порівняно з 2004 р. зріс в 2,52 раза, обсяг експорту – в 2,17 раза, імпорту – в 3 рази; і навіть перевищили показники 2008 р.

Нова криза 2013 р. та політично-військова нестабільність з 2014 р. значно погіршили стан міжнародної співпраці та економічної безпеки підприємництва України. За рахунок порівняння обраних показників 2016 р. з даними 2012 р. чітко видно, що обсяг зовнішньоторгового обороту знизився на 49 %, обсяг експорту – на 45 %, а імпорту – на 51 %.

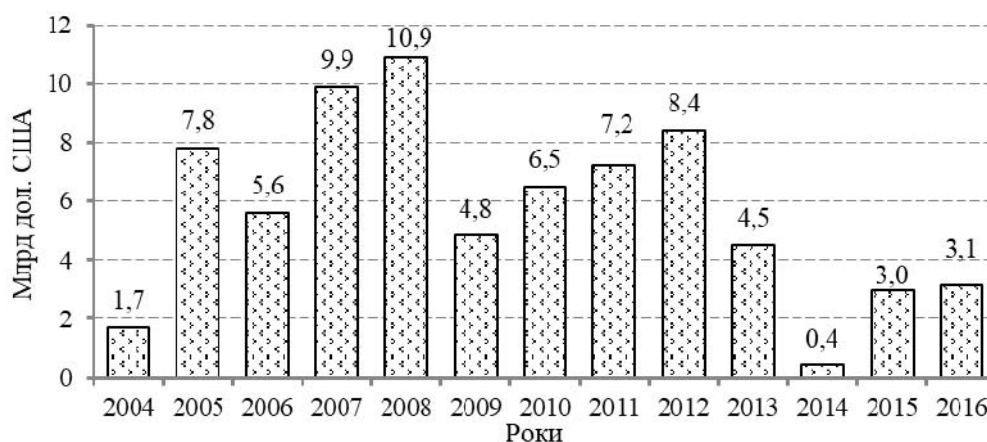
Позитивним моментом за останні п'ять років є те, що Євросоюз став головним торговельним партнером України. У 2015–2016 рр. продовжувалося розширення та зміцнення торговельно-економічних відносин, обсяг торгівлі товарами та послугами сягнув 44,29 млрд дол. США або 35,8 % від загального обсягу торгівлі України. Експорт товарів та послуг до країн ЄС за згаданий період дорівнює 20,3 млрд дол. США

або 31,8 % від загального обсягу експорту товарів та послуг України. В свою чергу, обсяг імпорту з країн ЄС сформувався у обсязі 23,9 млрд дол. США або 40,0 % від загального обсягу імпорту в Україну.

Торговельно-економічне співробітництво між Україною та ЄС покращує становище національної економіки, сприяє припливу іноземної валюти в країну, розширенню міжнародних економічних зв'язків.

Інновації – найбільш ефективний каталізатор поживлення економіки, вони всебічно сприяють економічній реструктуризації і зростанню продуктивності, а значить – є одним з головних джерел економічного розвитку.

Важливий індикатор інноваційності країни – це інвестиції. Приплив капіталу відображає стан бізнес-середовища в державі, наявність людських ресурсів і кваліфікованої робочої сили, стан внутрішнього ринку. За даними ООН, в 2015 р. обсяг прямих іноземних інвестицій по всьому світу виріс порівняно з 2014 р. на 36 %, до 1,7 трлн дол. США. При цьому країни, що розвиваються, отримали 741 млрд дол. США, що на 5 % більше, ніж у 2014 р. [5]. Саме прямі іноземні інвестиції – найбільш затребувана форма капіталовкладень, позаяк дозволяє реалізовувати великі проекти; крім того, в країну надходять нові технології, нові практики корпоративного управління і т. п. Динаміку прямих іноземних інвестицій наведено на *рис. 2*.

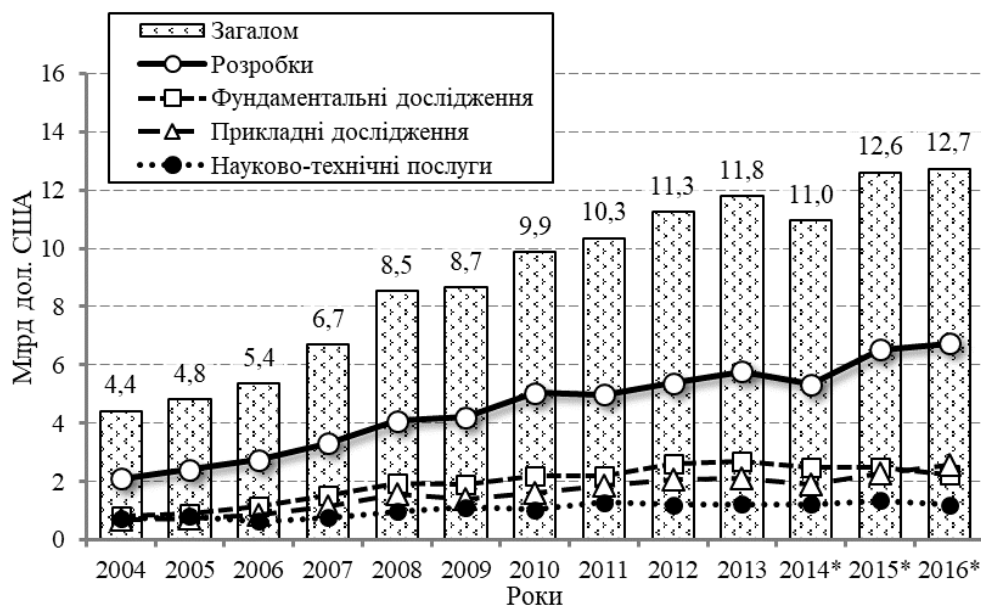

Рис. 2. Прямі іноземні інвестиції в Україну з 2004 по 2016 рік [5]

Багато вчених дотримуються думки, що однією з умов забезпечення конкурентоспроможності та економічної безпеки є стан наукового потенціалу підприємств, який безпосередньо пов'язаний з розвитком наукових кадрів та науково-технічних робіт за головними напрямками. В гістограмі (*рис. 3*) наведено дані щодо виконання наукових та науково-технічних робіт за головними напрямками.

Наступним фактором впливу на рівень економічної безпеки підприємництва є стан сектора малого та середнього підприємництва (МСП). Нині для України набуває особливої актуальності вирішення проблем

підприємництва, а саме – вирішення проблем малих та середніх підприємств та формування стратегії розвитку МСП у контексті нишнього розвитку України.

* без урахування тимчасово окупованих територій.

Рис. 3. Динаміка обсягу виконаних наукових та науково-технічних робіт за період 2004–2016 роки

Джерело: адаптовано автором за даними [11].

Важливість зміцнення економічної безпеки стає особливо гострим для МСП внаслідок таких причин [16, с. 51]:

- недостатньо керованого державою процесу формування цього сектора у період трансформації економіки та суспільства;
- рівня забезпеченості матеріальними та фінансовими ресурсами;
- значної частки збиткових чи фінансово нестійких підприємств;
- недосконалого конкурентного середовища;
- проявів монополізму, клієнтських відносин і корупції у відносинах «бізнес-влада»;
- надмірно високого рівня криміналізації і тінізації господарювання.

Більшість показників розвитку МСП в Україні протягом останніх років покращуються, що певною мірою свідчить про підвищення рівня безпеки підприємництва. За стандартами ЄС, частка малих та середніх підприємств (із кількістю працюючих до 250 осіб) має складати більше 99 % загальної кількості підприємств країни. Це є однією з умов, які мають виконати країни – кандидати на вступ до ЄС. Що стосовно України, то в 2016 р. за показником частки малого та середнього бізнесу в загальній кількості підприємств їх частка сягнула 99,9 % (4,4 % – середні підприємства, 95,5 % – малі підприємства), а це означає – Україна вже перебуває на загальносвітовому рівні [17].

На початку 2016 р. в Україні налічувалось близько 1973 тис. суб'єктів малого і середнього підприємництва (проти 1932 тис. в попередньому році), з яких 1630 тис. фізичних осіб-підприємців і 343 тис. юридичних осіб-підприємців. Найбільша кількість малих і середніх підприємств традиційно зосереджена в м. Києві – 25 %, Дніпропетровській – 11,2 %, Харківській – 6,7 %, Львівській – 5,5 %, Київській – 5,5 %, Одеській – 5,2 % областях [11].

За видами економічної діяльності в структурі малих і середніх підприємств найбільша їх частка займалась:

- оптовою та роздрібною торгівлею та ремонтом автотранспортних засобів – 27 %;
- сільським, лісовим або рибним господарством – 14 %;
- промисловим виробництвом – 12 %;
- операціями з нерухомим майном – 9,5 %;
- будівництвом – 9 %;
- професійною та науково-технічною діяльністю – 8,5%;
- транспортом, складським господарством – 4,5 %;
- адміністративним обслуговуванням – 4,5 %;
- інформацією та телекомунікаціями – 4 % [11].

При цьому найвищий рівень економічної безпеки підприємництва спостерігається у торгівлі та будівництві. Найнижчий виявлено у таких галузях, як операції з нерухомістю та сільське господарство [16, с. 52].

Узагальнюючи, можна зазначити, що за кількісними оцінками розвиток цього сектора економіки практично відповідає європейським показникам.

За якісними показниками вітчизняне підприємництво значно відстає від європейського стандарту. І не лише за показником якості самої продукції, але й за його внеском у розвиток економіки, за рівнем продуктивності праці, наявністю економічно доцільних створюваних робочих місць і соціальних гарантій тощо. У країнах ЄС малі та середні підприємства створюють 50–70 % внутрішнього валового продукту. Тоді як в Україні такий показник майже в чотири рази нижчий [18–19]. Незначними є обсяги виробництва та реалізації продукції; зменшується частка досліджуваного сектора економіки в обсягах реалізованої продукції (наданих послуг) та частка діючих підприємств, зростає частка збиткових; погіршуються показники ефективності фінансово-господарської діяльності та використання ресурсного потенціалу; низьким є рівень заробітної плати, особливо на малих підприємствах приватної форми власності; значна частина підприємств функціонує в тіньовому та напів-офіційному секторах ринку; невисоким є рівень інвестиційної активності.

В умовах сьогодення досить гостро постала проблема державного регулювання діяльності МСП. Європейський ринок вимагає більш високого рівня кількісного та якісного розвитку підприємств,

тому важливим аспектом стають проблеми державних механізмів впливу на МСП і їх здатність забезпечити сталий розвиток підприємств в умовах євроінтеграції [19, с. 307].

До основних проблем, які сьогодні перешкоджають зміцненню економічної безпеки МСП в Україні та регіонах і на вирішення яких має бути спрямована послідовна й активна державна економічна політика у цій сфері, належать: наявність прямих та опосередкованих злочинних, кримінальних посягань, рейдерства; дискримінаційні дії як безпосередні, так і через адміністративні органи державної влади щодо підприємців з боку політико-фінансових, інсайдерських груп; слабкість правової та недосконалість судової систем; системність корупції в органах влади та відсутність державних інститутів захисту права власності; низький рівень конкурентоспроможності підприємств і невисокі показники економічної ефективності їх функціонування, зокрема у галузях реального сектора [13, с. 205].

Висновок. Недосконалість економіко-правового бізнес-середовища в Україні не гарантує належного захисту економічних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності в Україні. Це також об'єктивна перешкода на шляху формування та зміцнення засад демократичного устрою, розвитку середнього класу, підвищення рівня й якості життя в країні та регіонах і, як наслідок – підриває базові засади національної економічної безпеки.

Наразі існує одна методика оцінки рівня економічної безпеки підприємництва, яку необхідно розширити, і проведений аналіз факторів впливу на стан підприємництва в Україні доводить, що до системи оцінки економічної безпеки підприємництва бажано долучити ще три індикатори:

- частку іноземних інвестицій в сумі загальних інвестицій підприємництва (відсотки);
- тривалість операцій імпорту (днів);
- частку іноземних інвестицій в сумі вкладень на розвиток науково-дослідних розробок (відсотки).

Межеві параметри цих індикаторів ще потребують подальшого дослідження та обґрунтування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабець І. Г. Концептуальні засади стратегії економічної безпеки інтеррегіонального співробітництва України з країнами ЄС. Наук. вісн. Львів. держ. ун-ту внутр. справ. 2013. № 1. С. 3–13.
2. Барановський О. Специфіка фінансової безпеки в банківській сфері. Вісн. Нац. банку України. 2014. № 9. С. 17–23.
3. Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення. Львів : ЛКА, 2012. 386 с.

4. Варналій З. С., Панасюк О. В. Деретулювання економіки як чинник зміцнення економічної безпеки України. Вісн. Акад. праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. 2015. № 1–2. С. 32–37.
5. Кондратюк О. І., Зубко Т. Л. Інноваційна складова у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства. Економіка, фінанси, право. 2017. № 8/2. С. 21–25.
6. Покришка Д. С., Тищук Т. А. Динаміка зовнішньої торгівлі в Україні в умовах трансформаційних внутрішніх і зовнішніх чинників зростання. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2015. № 5–6 (82–83). С. 50–59.
7. Баженова О. В. Моделювання впливу шоків умов торгівлі на економічне зростання в Україні. Наук. записки НаУКМА. Економічні науки. 2015. Т. 172. С. 3–8.
8. Побоченко Л. М., Любарцева К. Д. Аналіз торговельно-економічної співпраці України з країнами Європейського Союзу. URL : <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/5899/6649>.
9. Щербина С. В. Розвиток зовнішньоторговельних перспектив агропромислового комплексу України в контексті євроінтеграції. URL : <http://academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12SSVUKE.pdf>.
10. Чорна О. О., Старікова К. І., Зеленська К. С. Економічна безпека України в умовах розширення міжнародного співробітництва в аерокосмічній сфері. Бізнес-Інформ. 2011. № 3. С. 10–12.
11. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
12. Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки: у 2 т. Дніпропетровськ : ФОП Дробязко С. І., 2014. Т. 2. 349 с.
13. Васильців Т. Г., Соколова О. Ю. Напрями зміцнення економічної безпеки підприємництва в Україні. Наук. вісн. НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. Львів : РВВ НЛТУ України. 2007. С. 202–206.
14. Матвійчук Л. О. Методи визначення рівня фінансової безпеки підприємництва. Економічні науки. 2010. № 4 (54). С. 330–332.
15. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення. Львів : Арал, 2008. 384 с.
16. Баженова О. В., Чорнодід І. С. Аналіз наслідків впливу світової фінансово-економічної кризи на стан економічної безпеки України. Формування ринк. відносин в Україні : зб. наук. пр. Київ : Наук.-дослід. екон. ін-ут, 2011. С. 49–53.
17. Мороз О. М. Теоретичні основи концептуального розвитку регіональної економіки малого та середнього бізнесу. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2007. 300 с.
18. Сподівання на зростання частки малого і середнього бізнесу України до 25 % ВВП. URL : <http://news.bigmir.net/business/717583>.
19. Угода про Асоціацію між ЄС та Україною «Короткий посібник з Угоди про Асоціацію». URL : http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/association_agreement/guide.pdf-2017.

Стаття надійшла до редакції 04.04.2018.

Zubko T. International cooperation and economic security of enterprise.

Background. Unstable political and socio-economic situation in Ukraine increases the risk of decision making and the functioning of enterprises in general. In today's conditions, the country's economic security becomes of paramount importance, since it provides guidelines for making basic social and economic decisions. The economic security of the state has a significant impact on the activities of domestic enterprises, which are constantly under the influence of a large number of threats, the effect of which leads to significant losses and damages. In such conditions, more and more attention is paid to the study of the main factors of influence and ways to ensure the economic security of entrepreneurship in the country.

Analysis of recent researches and publications. *The issue of economic security of entrepreneurship is one of the most urgent topics of today's discussions. Among the problems of ensuring the economic security of entrepreneurship, the lack of a common methodology for the comprehensive assessment of the economic security of entrepreneurship and the impact of international component on it can be called. The issue of the impact on the level of economic security of entrepreneurship of the factors of international cooperation as an important factor remains poorly studied.*

The **aim** of the article is research of international cooperation of Ukraine with foreign countries as a factor of influence on the level of economic security of entrepreneurship of our country.

Materials and methods. *The information base of the study is based on the materials of the State Statistics Service of Ukraine. The methods of theoretical generalization, analysis and synthesis, system approach were used to determine the indicators of the system for assessing the economic security of entrepreneurship.*

Results. *The essence of economic security of entrepreneurship and methods of assessing its level are considered. The methodical approach to assessing the level of economic security of entrepreneurship is considered in the light of the impact of international cooperation. The proposal to include in the method of assessing the level of economic security of entrepreneurship is substantiated by three other indicators, which reflect integration into international cooperation.*

Conclusion. *The imperfection of the economic and legal business environment in Ukraine does not guarantee the proper protection of the economic interests of business entities in Ukraine. It is also an objective obstacle to the formation and strengthening of the principles of a democratic system, the development of the middle class, raising the level and quality of life in the country and its regions, and as a result, it undermines the basic principles of national economic security. Currently, there is one methodology for assessing the level of economic security of entrepreneurship, which needs to be expanded, and the conducted analysis of factors affecting the state of entrepreneurship in Ukraine proves that it is desirable to add three indicators to the system of assessing the economic security of entrepreneurship: the share of foreign investments in the amount of total investment of entrepreneurship (interest); Duration of import operations (days); the share of foreign investments in the amount of investments for the research developments (R&D) (percentages).*

Keywords: international cooperation, economic security, entrepreneurship, enterprises, indicators, factors.

REFERENCES

1. Babec' I. G. Konceptual'ni zasady strategii' ekonomichnoi' bezpeky interregional'nogo spivrobotnytstva Ukrai'ny z krai'namy JeS. *Nauk. visn. L'viv. derzh. un-tu vnutr. sprav.* 2013. № 1. S. 3–13.
2. Baranovs'kyj O. Specyfika finansovoi' bezpeky v bankivs'kij sferi. *Visn. Nac. banku Ukrai'ny.* 2014. № 9. S. 17–23.
3. Vasyl'civ T. G., Voloshyn V. I., Bojkevych O. R., Karkavchuk V. V. Finansovo-ekonomichna bezpeka pidprijemstv Ukrai'ny: strategija ta mehanizmy zabezpechennja. L'viv : LKA, 2012. 386 s.
4. Varnalij Z. S., Panasjuk O. V. Dereguljuvannja ekonomiky jak chynnyk zmicennnja ekonomichnoi' bezpeky Ukrai'ny. *Visn. Akad. praci i social'nyh vidnosyn Federacii' profspilok Ukrai'ny.* 2015. № 1–2. S. 32–37.
5. Kondratjuk O. I., Zubko T. L. Innovacijna skladova u zabezpechenni konkurento-spromozhnosti pidprijemstva. *Ekonomika, finansy, pravo.* 2017. № 8/2. S. 21–25.
6. Pokryshka D. S., Tyshhuk T. A. Dynamika zovnishn'oi' torgivli v Ukrai'ni v umovah transformacijnyh vnutrishnih i zovnishnih chynnykiv zrostannja. *Zovnishnja torgivlja: ekonomika, finansy, pravo.* 2015. № 5–6 (82–83). S. 50–59.

7. Bazhenova O. V. Modeljuvannja vplyvu shokiv umov torgivli na ekonomichne zrostannja v Ukraini. Nauk. zapysky NaUKMA. Ekonomichni nauky. 2015. T. 172. S. 3–8.
8. Pobochenko L. M., Ljubarcova K. D. Analiz torgovel'no-ekonomichnoi' spivpraci Ukrainy z krai'namy Jevropejs'kogo Sojuzu. URL : <http://jrnل.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/5899/6649>.
9. Shherbyna S. V. Rozvytok zovnishn'otorgovel'nyh perspektyv agropromyslovogo kompleksu Ukrainy v konteksti jevrintegracii'. URL : <http://academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12SSVUKE.pdf>.
10. Chorna O. O., Starikova K. I., Zelens'ka K. S. Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovah rozshyrennja mizhnarodnogo spivrobitnyctva v aerokosmichnij sferi. Biznes-Inform. 2011. № 3. S. 10–12.
11. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy: oficijnyj sajt. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
12. Ekonomichna bezpeka v umovah globalizacii' svitovoi' ekonomiky: u 2 t. Dnipropetrovs'k : FOP Drobjazko S. I., 2014. T. 2. 349 s.
13. Vasyl'civ T. G., Sokolova O. Ju. Naprjamy zmichennja ekonomichnoi' bezpeky pidpryjemnyctva v Ukraini. Nauk. visn. NLTU Ukrainy : zb. nauk.-tehn. prac'. L'viv : RVV NLTU Ukrainy. 2007. S. 202–206.
14. Matvijchuk L. O. Metody vyznachennja rivnja finansovoi' bezpeky pidpryjemnyctva. Ekonomichni nauky. 2010. № 4 (54). S. 330–332.
15. Vasyl'civ T. G. Ekonomichna bezpeka pidpryjemnyctva Ukrainy: strategija ta mehanizmy zmichennja. L'viv : Aral, 2008. 384 s.
16. Bazhenova O. V., Chornodid I. S. Analiz naslidkiv vplyvu svitovoi' finansovo-ekonomichnoi' kryzy na stan ekonomichnoi' bezpeky Ukrainy. Formuvannja rynk. vidnosyn v Ukraini : zb. nauk. pr. Kyi'v : Nauk.-doslid. ekon. in-ut, 2011. S. 49–53.
17. Moroz O. M. Teoretychni osnovy konceptual'nogo rozvytku regional'noi' ekonomiky malogo ta seredn'ogo biznesu. Vinnycja : VTEI KNTEU, 2007. 300 s.
18. Spodivannja na zrostannja chastky malogo i seredn'ogo biznesu Ukrainy do 25 % VVP. URL : <http://news.bigmir.net/business/717583>.
19. Ugoda pro Asociaciju mizh JeS ta Ukrainoju «Korotkyj posibnyk z Ugody pro Asociaciju». URL : http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/association_agreement/guide.pdf-2017.